

Tampereen ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

MATKAILUN JA LOGISTIIKAN
OPETUSSUUNNITELMIEN KEHITTÄMINEN

Pirjo Alitalo
Tero Urpilainen

2006

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1	KEHITTÄMISHANKKEIDEN TAUSTA	4
1.1	Kokemäenjokilaakson ammattiopisto	4
1.2	Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelma.....	5
1.3	Opetussuunnitelman arviointi.....	7
1.4	Kehittämishankkeeseen osallistujat.....	8
1.4.1	Pirjo Alitalo.....	8
1.4.2	Tero Urpilainen.....	8
2	KEHITTÄMISHANKKEIDEN TOTEUTTAMINEN	9
2.1	Matkailualan perustutkinto, matkailun ohjelmapalvelujen koulutusohjelma.....	10
2.2	Matkailualan opetussuunnitelmaan ja opetuksen kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä.....	12
2.3	Matkailualan opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämissuunnitelma.....	13
2.3.1	Matkailupalvelut 30 OV	13
2.3.2	Matkailun ohjelmapalveluiden tuottaminen 20 OV.....	19
2.3.3	Ohjelmapalveluyrityksessä toimiminen 30 OV.....	21
2.3.4	Muut valinnaiset opinnot 10 OV	24
2.3.5	Vapaasti valittavat opinnot 10 OV.....	24
2.4	Logistiikan perustutkinto, autonkuljettajan koulutusohjelma	24
2.4.1	Työn lähtökohdat ja ongelmat	25
2.4.2	Logistiikan lukusuunnitelman päivitys.....	27
2.4.3	Opetussuunnitelman kehittäminen.....	28
3	YHTEENVETO JA POHDINNAT.....	29
3.1	Tulosten saavuttaminen, matkailuala	29
3.2	Tulevaisuus ja johtopäätökset, matkailuala.....	29
3.3	Tulosten saavuttaminen, logistiikka	31
3.4	Tulevaisuus ja johtopäätökset, logistiikka.....	31
	LÄHDELUETTELO	32

LIITTEET

TIIVISTELMÄ

ALITALO PIRJO, URPILAINEN TERO: Matkailun ja logistiikan opetussuunnitelmien kehittäminen

Tampereen ammattikorkeakoulu

Opettajakoulutuksen kehittämishanke 33 s. + liites.12

Ryhmän opettaja Pekka Kalli

Huhtikuu 2006

Asiasanat: opetussuunnitelma, matkailu, logistiikka, lukusuunnitelma

Tämän kehittämishankkeen taustana oli molemmilla opettaja-opiskelijoilla saada konkreettista hyötyä omaan työhönsä. Uraansa aloittelevina opettajina tämä hanke on toiminut hyvänä tilaisuutena tutustua perusteellisesti omaan opetettavan alaan. Hankkeen tuloksena on saatu aineistoa, jota voidaan suoraan hyödyntää omassa työssä ja siitä on mahdollisesti hyötyä myös muulle työyhteisölle.

Matkailualan perustutkinto, matkailupalvelujen koulutusohjelma tuli ensimmäistä kertaa Kokemäenjokilaakson ammattiopistoon syksyllä vuonna 2003. Nopean alkamis päätöksen vuoksi koulutusohjelman koulukohtaiseen suunnitteluun ei jäänyt riittävästi aikaa.

Kehittämishanke kohdistuu opetussuunnitelman ja opetuksen suunnittelun kehittämiseen.

Opintokurssit on suunniteltu valtakunnallisen opetussuunnitelman pohjalta ja haastattelemalla matkailuohjelmapalvelu-yrittäjiä, kollegoja sekä omaa näkemystä apuna käyttäen.

Logistiikan perustutkinto, autonkuljettajan koulutusohjelma muuttui kolmevuotiseksi vuonna 2000. Tutkintorakenne muuttui ja samalla opintojen jaksotus tietenkin uusittiin. Nyt on kerätty muutama vuosi kokemusta kolmivuotisuudesta ja opintojen jaksotus on vielä muuttunut vuoden 2000 ajatuksista. Dokumentointi on jäänyt muiden tehtävien alle ja lukusuunnitelmasta on ollut vaikeaselkoinen, ainakin uudelle opettajalle. Kehityshankkeen tuloksena laadittiin lukusuunnitelma uusiksi, vanhaa kaaviota hyväksi käyttäen ja täydentäen. Lisäksi kirjattiin opintokokonaisuuksittain ylös opetettavia aiheita. Hankkeen aikana käynnistyi myös laajempi kehittämishanke, jonka tavoitteena on rakentaa uusi opetussuunnitelma, joka sisältää myös suunnitelman ammatillisten näyttötutkintojen järjestämisestä.

1 KEHITTÄMISHANKKEIDEN TAUSTA

Kehittämishankkeet on tehty Tampereen ammatillisen opettajakorkeakoulun ammatillisen opettajakoulutukseen liittyen. Molemmat tekijät ovat halunneet saada hankkeesta myös konkreettista hyötyä omaan työhönsä. Uraansa aloittelevina opettajina tämä hanke on toiminut hyvänä tilaisuutena tutustua perusteellisesti omaan opettavan alaan. Hankkeen tuloksena on saatu aineistoa, jota voidaan suoraan hyödyntää omassa työssä ja siitä on mahdollisesti hyötyä myös muulle työyhteisölle.

1.1 Kokemäenjokilaakson ammattiopisto

Kokemäenjokilaakson ammattiopisto on Satakunnassa sijaitseva ammatillinen oppilaitos, jolla on toimipisteet Kokemäellä ja Ulvilassa. Ammattiopistossa voi opiskella tekniikan ja liikenteen sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tutkintoihin. Näiden lisäksi ammattiopistossa annetaan talouskouluopetusta. Ammattiopistossa toimii myös kehitys- ja palvelutoiminnan yksikkö, jonka puitteissa järjestetään lähinnä yritysten tarpeisiin räätälöitävää lisä- ja täydennyskoulutusta. (www.satakola.fi).

Koulutuksen järjestäjänä toimii Kokemäenjokilaakson koulutuskuntayhtymä, joka on kaakkoisessa Satakunnassa toimiva yhdeksän kunnan muodostama ammatillista koulutusta järjestävä yhtymä, jolla on oppilaitokset kolmella paikkakunnalla (kuva 1):

- Kokemäenjokilaakson ammattiopisto
  - Kokemäen toimipiste
  - Ulvilan toimipiste
- Huittisten aikuiskoulutuskeskus

Ammattiopistossa järjestetään lähinnä ammatillista peruskoulutusta. Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestetään lisä- ja täydennyskoulutusta. Oppisopimuskoulutus järjestetään yhteistoimintasopimuksella maakunnan muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa (Satakunnan oppisopimuskeskus). Yhtymän hallinto toimii Ko-

kemäellä. Kuntayhtymän henkilöstön kokonaismäärä on noin 160, josta opettajia on n. 100 ja muuta henkilöstöä n. 60.

Kuva 1. Kokemäenjokilaakson koulutuskuntayhtymä.

1.2 Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman laadintaa ohjaavat eri määräykset. Huomioitavia asiakirjoja ovat (Mäkinen, 2006):

- Laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta (L630/1998, A811/1998)
- Valtioneuvoston päätös tutkintojen muodostumisesta (213/99)
- Opetusministeriön päätökset uudistetuista tutkinnoista (7/011/98, 5/011/99 ja 1/011/2000)
- Laki ja asetus ammatillisesta koulutusta koskevan lain muuttamisesta (L601/2005, A 603/2005)
- Opetushallituksen määräykset ja ohjeet

Näiden mukaisesti opiskelijalle tulee antaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella siten, että hän voi tutkinnon suoritettuaan sijoittua työelämään, suoriutua alansa vaihtelevista työtehtävistä myös muuttuvissa oloissa sekä kehittää ammattitaitoaan läpi elämän. (OPH 2000, 9).

Ammatillisissa oppilaitoksissa laaditaan opetussuunnitelmat opetushallituksen laatimien opetussuunnitelmien perusteiden pohjalta liittämällä mukaan oppilaitoskohtaisia osia. Näin muodostuvan oppilaitoksen opetussuunnitelman hyväksyy koulutuksen järjestäjä. Valtakunnalliset opetustavoitteet ovat melko vaativia, täsmentäminen jää kuitenkin koulutuksen järjestäjille ja opetuksen toteuttajille. (Malinen 1992, 41.) Opetussuunnitelma on laadittava siten, että se mahdollistaa opiskelijoiden yksilölliset valinnat (OPH 2000, 92).

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy kaikkia koulutusaloja ja tutkintoja varten opetus-suunnitelman yhteisen osan. Siinä määritellään tarvittavin osin kaikille koulutusaloille yhteisten periaatteiden ja menettelytapaohjeiden ohella koulutusaloittain eriytyvät osat. Yhteisessä osassa koulutuksen järjestäjä päättää linjauksista ja tavasta toimia. Yksityiskohtaiset tai laajat menettelytapaohjeet ovat yleensä yhteisen osan liitteenä (www.edu.fi).

Tutkinnoittain tulee tehdä suunnitelma opintojen järjestämisestä ja jaksotuksesta sekä yhteisten opintojen ja ammatillisten opintokokonaisuuksien tarkennetuista tavoitteista, sisällöistä ja arviointikriteereistä. Lisäksi tutkinnoittain tulee määritellä opintokokonaisuuksien muodostuminen: opintojaksot, projektit ja muut opiskeltavat kokonaisuudet sekä työssäoppiminen. Tutkintokohtaisessa osassa määritellään myös suoritukset, jotka vaaditaan opintokokonaisuuksien arvosanojen saamiseksi sekä aiempien opintojen hyväksilukemisen suunnitelma (OPH 2000, 93). Tutkintokohtaiseen osaan tulee sisällyttää myös opiskelijan arvioinnin toteuttaminen siten, että se sisältää toimielimen hyväksymän suunnitelman ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista. (Mäkinen, 2006). Kolmantena opetussuunnitelman osana on henkilökohtainen suunnitelma, joka varmistaa että opiskelijalla toteutuu yksilöllinen valinnaisuus. (OPH 2000, 93).

Opetussuunnitelma voidaan nähdä koulutuksen järjestäjän lupauksena taustayhteisölle ja opiskelijoille. Sitä voidaan myös käyttää oppilaitoksen käyntikorttina sidosryhmille. Opetussuunnitelman tulisi myös toimia työkaluna opettajille sekä oppilaitoksen kehittämisen apuvälineenä. (Mäkinen, 2006).

Opetussuunnitelman hyväksyy koulutuksenjärjestäjä, mutta useasti sen tekeminen on resursoitu opettajille. Opetussuunnitelma työ on monimuotoinen ja koettelee organisaation kykyä hoitaa projekteja tehokkaasti. Opetussuunnitelman laadinta nähdään opettajien keskuudessa usein vaikeana ja työllistävänä asiana. Hätönen 2000, toteaa, että opetussuunnitelmatyöhön sitoutumista vähentää seuraavat tekijät:

- oman työnvähentämisen pelko
- pelko työn lisääntymisestä ilman korvausta

- asenteet koskien ops:n tarpeellisuutta
- muutosvastarinta
- yhteistyön tekemisen vaikeus
- kyllästyminen jatkuviin uudistuksiin
- vaikeus löytää lisäarvoa uuden tekemisestä.

1.3 Opetussuunnitelman arviointi

Yleisesti opetussuunnitelmia opetushallituksen mukaan voitaisiin arvioida seuraavien laadullisten kriteerien avulla.

Opetussuunnitelma:

- on kirjoitettu ymmärrettävällä kielellä
- sisältää selkeän kokonaiskuvauksen tutkinnon muodostumisesta (120 ov:n opinnot)
- mahdollistaa opetussuunnitelman perusteiden mukaisen yhteisten, ammatillisten ja vapaasti valittavien opintojen valinnaisuuden
- sisältää tutkintoon kuuluvien opintojen tarjonnan koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa
- ilmaisee, miten valinnaisuuden tarjonnassa tehdään yhteistyötä eri tahojen, kuten lukion kanssa
- ilmaisee oppilaitoksen mahdollisen profiloitumisen
- sisältää tutkintoon sovelletun aiempien opintojen hyväksilukemisen suunnitelman
- sisältää suunnitelman tutkintoon kuuluvien opintojen järjestämisestä, lähi- tai etäopetuksena, itsenäisenä työskentelynä, jne
- sisältää suunnitelman menetelmällisistä ratkaisuista, kuten työssäoppiminen, projektit, verkko-opinnot jne.
- sisältää opintojen jaksotussuunnitelman
- sisältää opinnoissa etenemisen ehdot, mikäli niitä asetetaan
- sisältää suoritukset, jotka vaaditaan opintokokonaisuuksien arvosanojen saamiseksi

Opetussuunnitelmassa yhteisten opintojen tavoitteet on ilmaistu alan ammatillisena osaamisena. Ammatillisten opintojen tavoitteet on ilmaistu joko opintokokonaisuuk-sittain tai opintokokonaisuuden muodostavina opintojaksoina. Opintojaksot muodostuvat työelämän toimintakokonaisuuksista tai työtehtävistä, jolloin opintojakson laajuus kuvaa oppimisen edellyttämää keskimääräistä aikaa (4 - 10 opintoviikkoa).

1.4 Kehittämishankkeeseen osallistujat

1.4.1 Pirjo Alitalo

Olin lähes 20 vuotta yrittäjänä ja lopetettuani lähdin opiskelemaan. Valmistuin res-
tonomiksi vuonna 2003. Sain heti valmistuttuani työpaikan Kokemäenjokilaakson
ammattiopistosta matkailun opettajana. Opetan kaikkia matkailun ammattiaineita
matkailun ohjelmalvelujen opiskelijoille, sekä lisäksi yhteisiä aineita; matematiik-
kaa, fysiikkaa, kemiaa, yhteiskunta- ja työelämä tietoa sekä yrittäjyyttä.

1.4.2 Tero Urpilainen

Olen koulutukseltani logistiikkainsinööri ja valmistunut vuonna 1997. Asun Koke-
mäellä ja toimin auto- ja kuljetusosastolla logistiikan tuntiopettajana. Työ Kokemä-
enjokilaakson ammattiopistossa on alkanut 1.3.2004. Toimenkuvaan kuuluu ammat-
tiaineiden teoria ja käytännön opetus sekä yhteisistä aineista osastolla opetettavien
aineiden opetus. Vastuualueeseen kuuluu myös koulutuskäytössä olevan ajoneuvo-
kaluston ylläpito.

2 KEHITTÄMISHANKKEIDEN TOTEUTTAMINEN

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 120 ov, joka vastaa kolmen vuoden opiskelua. Koulutusaika voi yksilöllisesti vaihdella aiempien opintojen ja työkokemuksen mukaan.

Taulukko 1. Ammatillisen perustutkinnon rakenne.

Ammatilliset opinnot	90 ov
Yhteiset opinnot	20 ov
Vapaasti valittavat	10 ov
Yhteensä	120 ov

Ammatilliset opinnot 90 ov antavat opiskelijalle laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen edellyttämän ammattitaidon.

Työssäoppiminen sisältyy jokaiseen tutkintoon vähintään 20 ov:n laajuisena. Tällöin opiskelu tapahtuu työpaikoilla aidoissa työelämän tilanteissa.

Opinnäytetyöllä arvioidaan opittujen asioiden hallintaa ja osaamista. Kahden opintoviikon laajuinen opinnäytetyö mittaa opiskelijan valmiutta suoriutua alan vastavista työtehtävistä.

Yhteisiä opintoja on yhteensä 20 ov. Näistä 16 ov on pakollisia yhteisiä, joihin kuuluvat:

- äidinkieli 4 ov
- toinen kotimainen kieli 1 ov
- vieras kieli 2 ov
- matematiikka 3 ov
- fysiikka ja kemia 2 ov
- yritys-, yhteiskunta-, ja työelämä tieto 1 ov

- liikunta 1 ov
- terveystieto 1 ov
- taide ja kulttuuri 1 ov

Opiskelija valitsee 4 ov valinnaisia opintoja pakollisista opinnoista tai joistakin seuraavista: ympäristötieto, psykologia, yritystoiminta, etiikka, kulttuurien tuntemus ja tieto- ja viestintäteknikka.

Vapaasti valittavissa opinnoissa opiskelija voi liittää tutkintoonsa oman tai muiden koulutusalojen ammatillisia tai yhteisiä opintoja 10 ov. Opinnot voivat olla myös jatko-opintoihin valmentavia ja harrastuksia tukevia opintoja.

Ammatillisten perustutkintojen ja lukio-opintojen opiskelijalla on opintojen suorittamisessa tarjolla useita erilaisia vaihtoehtoja yhteistyössä alueen lukioiden kanssa.

- Ammatillisen perustutkinnon vahvistaminen tai jatko-opinnoissa menestymisen parantaminen yhdellä tai useammalla lukion kurssilla.
- Ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittaminen pakollisissa aineissa.

2.1 Matkailualan perustutkinto, matkailun ohjelmapalvelujen koulutusohjelma

Kokemällä opiskellaan matkailupalveluiden tuottajaksi. Perustutkinto on laajuudeltaan 120 opintoviikkoa. Koulutus koostuu 90 opintoviikon mittaisista ammatillisista opinnoista, 20 opintoviikon yhteisistä opinnoista ja 10 opintoviikon vapaasti valittavista opinnoista.

Matkailualan perustutkintokoulutus antaa matkailun ohjelmapalvelujen koulutusohjelmassa perustiedot ja - taidot toimia matkailualalla. Koulutukseen sisältyy asiakaspalvelua, matkailutietoutta, kulttuuritietoutta, ohjelmapalveluiden opintoja, majoitus- ja ravitsemispalveluopintoja, yrittäjyyttä, markkinointia, kieliä, ensiaputaitoja, työturvallisuutta, matkailuyrityksien toimintaan perehtymistä, luonto- ja kulttuuriretkiä, yritysvierailuja sekä työssäoppimista.

Opiskelijan on osattava palvella suomalaisten lisäksi eri kulttuureista tulevia asiakkaita sekä osattava toimia asuinmaansa ja -paikkakuntansa edustajana ja tuntijana. Hänen on osattava toimia monikulttuurisissa työympäristöissä. Hänen on oltava kielitaitoinen, ja lisäksi hänellä on oltava hyvät ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot. Hänen on osattava toimia asiakaslähtöisesti, ystävällisesti, joustavasti ja luovuutta käyttäen tilanteiden ja asiakkaiden vaatimalla tavalla. Hänen on osattava noudattaa matkailualan kuluttajansuojasäädöksiä sekä turvallisuusmääräyksiä. Matkailupalvelujen tuottajan on osattava suunnitella ja toteuttaa matkailijoiden tarpeisiin elämyksiä tuottavia ohjelmapalvelukokonaisuuksia, huolehtia välineiden, varusteiden ja liikuntareittien kunnosta ja turvallisuudesta sekä ympäristön siisteydestä, järjestyksestä ja viihtyisyydestä (OPH 2000, 12-13).

Matkailun ohjelmapalvelujen koulutusohjelman suorittanut voi toimia joko työntekijänä, alihankkijana tai itsenäisenä yrittäjänä. Matkailupalvelujen tuottajan työpaikkoja voivat olla matkailun ohjelmapalveluyritykset, loma- ja matkailukeskukset, majoituspalveluyritykset, kylpylät, retkeilymajat, mökkikylät, leirintäalueet, maatilamatkailuyritykset, hiihto-, golf- ja liikuntakeskukset, liikuntahallit, luonnonpuistot, eläintarhat ja eläinpuistot, huvipuistot, puuhamaat, tiede- ja kulttuurikeskukset, erikoisnäyttelyt ja museot (OPH 2000, 15).

Kokemäenjokilaakson ammattiopistossa painotetaan luontomatkailua sekä muun matkailun osa-alueen ohjelmapalvelujen opetusta.

Seuraava on ensimmäinen ”proto - versio” kyseisestä koulutusohjelmasta, joka tehtiin kesällä 2003, kun opinnot alkoivat elokuussa.

MATKAILUALAN PERUSTUTKINTO

MATKAILUN OHJELMAPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA 120 OV

Pakolliset yhteiset opinnot	20 ov
Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot	90 ov
Matkailupalvelut	30 ov

Matkailun perusteet	6 ov
Matkailu ja ympäristö	2 ov
Ravitsemuspalvelut	5 ov
Asiakaspalvelu ja vieraat kulttuurit	7 ov
Matkailuyrittäjyys	8 ov
Majoituspalvelut	2 ov
Ohjelmapalveluyrityksessä toimiminen	30 ov
Vastuullinen ja kannattava toiminta sekä taloushallinnon tuntemus	8 ov
Ohjelmapalvelujen toteuttaminen	11 ov
Ohjelmapalveluyrityksen perustaminen	4 ov
Ohjelmapalvelujen järjestäminen	7 ov
Matkailun ohjelmapalvelujen tuottaminen	20 ov
Matkailupalvelujen tuotteistus	14 ov
Matkailupalvelujen markkinointi	6 ov
Muut valinnaiset opinnot	10 ov
Vapaasti valittavat opinnot	10 ov

2.2 Matkailualan opetussuunnitelmaan ja opetuksen kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä

Matkailualan perustutkinto, matkailupalvelujen koulutusohjelma tuli ensimmäistä kertaa Kokemäenjokilaakson ammattiopistoon syksyllä vuonna 2003. Nopean alkamis päätöksen vuoksi koulutusohjelman koulukohtaiseen suunnitteluun ei jäänyt riittävästi aikaa.

Opetuksen suunnitelmassa on runsaasti päällekkäisyyksiä. Ongelmana on se, että opetuksen sisällöt ovat sekavia ja kokonaisuudet liian laajoja. Sisällöistä puuttuvat tavoitteet, joten ne on pitänyt etsiä valtakunnallisesta opetussuunnitelmasta. Tuntisuunnitelmien teko ja opetusmateriaalin hankinta vie kohtuuttomasti aikaa ainakin näin noviisiopettajalta.

Kehittämishankkeen suunnittelijan mielestä suppeammat opintoviikko - jaksot toisivat selkeämmät sisällöt ja olisivat helpompi jaksottaa Opiston vuoden viiteen opintojaksoon jossa jokaisessa jaksossa on 8 opintoviikkoa. Lisäksi lyhyempi jaksotus antaisi mahdollisuuden pakollisten yhteisten aineiden yhteensovittamiseen. Myös kielten opettajat saisivat tästä dokumentista opetettavalle aineelleen tavoitteet ja sisällöt jotka ovat koulutusohjelman mukaiset.

Hyväksilukuja aikaisemmista opinnoista olisi helpompi korvata, koska harvoin opiskelijalta löytyy yhtä suurta kokonaisuutta aikaisemmista opinnoistaan. Myös sijaisen olisi helpompi ”päästä kiinni” opetettavaan asiaan.

2.3 Matkailualan opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämissuunnitelma

2.3.1 Matkailupalvelut 30 OV

MATKAILUN PERUSTEET 4 OV

Tavoite:

Opiskelija ymmärtää matkailun sekä elinkeinona että vapaa-ajanviettotapana. Hän tuntee matkailualan keskeisimmät organisaatiot, paikallisella, alueellisella sekä valtakunnallisella tasolla. opiskelijan tulee tuntea erilaiset virkistyskäyttöratkaisut sekä ympäristövastuullisen matkailutoiminnan periaatteet. Hän ymmärtää että luonto ja ympäristö luovat matkailulle mahdollisuuksia, mutta myös rajoituksia. Opiskelija oppii seuraamaan aktiivisesti sekä ymmärtämään matkailualalla tapahtuvia muutoksia.

Sisältö:

- Keskeisimmät matkailun organisaatiot
- Matkailun kehitystekijät (elintaso, väestö, vapaa-aika...)
- Matkailija-käsite (motiivit, kuluttajakäyttäytyminen...)
- Matkailureitit
- Luontomatkailu
- Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutus
- Luonnonsuojelu Suomessa

- Ympäristövastuullinen matkailuyritys

MATKAILUN LAINSÄÄDÄNTÖ 3 OV

Tavoite:

Opiskelija tuntee työlainsäädännön ja osaa toimia sen mukaan. Hän osaa toimia työssään huomioiden alaan liittyvän lainsäädännön.

Sisältö:

- Työlainsäädäntö (työehtosopimus- ja työaikalaki)
- Tuoteturvallisuus/tuotevastuu
- Kuluttajasuoja
- Valmismatkalaki/valmismatkaehdot
- Jokamiehenoikeudet

LIIKEVIESTINTÄ 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa esitellä alansa tuotteita kirjallisesti ja suullisesti. Opiskelija oppii kehittämään vuorovaikutustaitojaan ja toimimaan myönteisesti yllättävissäkin tilanteissa. Opiskelija oppii laatimaan yrityselämässä vaadittavat kirjalliset viestit sekä oppii tuntemaan yrityksen sisäiset ja ulkoiset viestintäkeinot.

Sisältö:

- Viestintä, yrityksen viestintä, viestinnän välineet ja niiden vaikutus kielenkäyttöön, vuorovaikutus
- Oikeinkirjoitus ja oikeakielisyys
- Esiintymistaito (esittely, tilanpuhe, haastattelu ym.)
- Palaveri, neuvottelu ja kokous työtapoina ja kielenkäyttötilanteina
- Kaupankäyntiin liittyvät kirjalliset viestit, tiedotteet ym. viestit

MATKAILURUOTSI 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa käyttää ruotsin kieltä omassa työssään niin että hän selviytyy hyvin majoitus- ja matkailualan palvelutilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti.

Sisältö:

- Majoitusalan asiakaspalvelutilanteita
- Matkailusanastoa
- Matkailualan kirjoitusviestintä tilanteita
- Työhön ja työnhakuun liittyviä tilanteita
- Suomi matkailumaana, eri paikkakuntien esittelyä
- Matkanjärjestelyihin liittyviä tilanteita
- Luontomatkailusanastoa ja tilanteita

MATKAILUENGLANTI 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa kertoa eri matkailupalveluista ja – kohteista sekä osaa antaa informaatiota Suomesta matkailumaana. Opiskelija osaa palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita englannin kielellä ja toimia monikulttuurisissa työympäristöissä. Opiskelija suoriutuu tavallisimmista kirjoitusviestinnän tehtävistä englannin kielellä.

Sisältö:

- Majoitusalan asiakaspalvelutilanteita
- Eri paikkakuntien esittelyä
- Yleisinformaatiota Suomesta
- Matkanjärjestelyihin liittyviä tilanteita
- Matkailusanastoa
- Matkailualan kirjoitusviestintä tilanteita
- Työhön ja työnhakuun liittyviä harjoituksia
- Luontomatkailusanastoa ja tilanteita

MAJOITUSPALVELUT 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa toimia majoitusliikkeen vastaanottotehtävissä, puhtaanapidossa ja majoitusliikkeen tilojen kunnostuksessa.

Sisältö:

- Majoitusliikkeen toiminta, organisaatio ja henkilöstö
- Vastaanotto myynti ja palvelupisteinä
- Majoitusliikkeen sidosryhmät
- Vastaanotto
- Vastaanoton rutiinit (varaus, muutos, peruutus, saapuminen, lähtö, jälkihoito)
- Siivousvälineet, -aineet, -menetelmät
- Liinavaatehuolto
- Huoneen kuntoon laitto

RAVITSEMISPALVELUT 5 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa järjestää kannattavasti ja taloudellisesti terveellisiä aterioita erilaisille asiakasryhmille elintarvikehygienian määräyksiä noudattaen. Hän tuntee Suomen alkoholilainsäädännön ja osaa noudattaa sitä.

Opiskelija tuntee ruokakulttuurimme piirteet sekä muita ruokakulttuureita.

Sisältö:

- Ravitsemuksen perusteet
- Elintarvikelainsäädäntö
- Hygieniaosaaminen
- Omavalvonta
- Ruoanvalmistuksen perusteet
- Ateriasuunnittelu
- Ruokakulttuurin perusteet
- Anniskelumääräykset (alkoholipassi)
- Ergonomia ja työturvallisuus keittiössä

OPINTO-OHJAUS 2 OV

Tavoite:

Oppilas osaa toimia oppilaitosyhteistyössä. Opiskelija tuntee koulutusohjelmansa rakenteen ja osaa suunnitella opintonsa sekä seurata opintasuoritusten kertymistä.

Hän sitoutuu opiskeluun ja osaa tarvittaessa hakea tukea mahdollisissa opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa. Opiskelija saa tietoa alan työpaikoista ja jatko-opiskelumahdollisuuksista. Hän osaa hakea työtä tai opiskelupaikkaa Suomesta ja ulkomailta.

Sisältö:

- Oppilaitokseen tutustuminen
- Oppilaitosyhteistyössä toimiminen
- Perustutkinnon rakenne
- Opintosuoritusten kertymisen seuraaminen
- Opiskelun tukeminen
- Tietoa työelämästä ja ammateista
- Jatko-opiskelumahdollisuus

TIETOTEKNIikka 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa tietotekniikan perustaidot ja kykenee hyödyntämään niitä tulevassa opiskelussaan ja työssään.

Sisältö:

- Windows-käyttöjärjestelmä
- Tekstinkäsittely
- Taulukkolaskenta
- Internetin käyttö tiedonhaussa ja matkailualan nettisivut
- Sähköposti

MARKKINOINNIN PERUSTEET 2 OV

Tavoite:

Opiskelija tunnistaa eri-ikäisten, erikulttuureihin ja eri asiakasryhmiin kuuluvien makailijoiden tarpeet, odotukset ja kuluttajatottumukset. Opiskelija ymmärtää, että hyvin tehty työ ja tyytyväiset asiakkaat ovat markkinoinnin ja kannattavan yritystoiminnan perusta.

Sisältö:

- Ulkoinen ja sisäinen toimintaympäristö
- Erilaiset asiakkaat ja asiakassuhdemarkkinointi
- Kuluttajakäyttäytyminen
- Markkinoinnin kilpailukeinot

YRITYSOIMINNAN PERUSTEET 2 OV

Tavoite:

Opiskelija tuntee yrityksen perustamiseen liittyvä vaiheet. Opiskelija ymmärtää sisäisen yrittäjyyden merkityksen työelämässä ja tiedostaa yritykset keskeiseksi osaksi kansantaloutta.

Sisältö:

- Erilaiset yhtiömuodot
- Toiminta-ajatus ja liikeidea
- Yrittäjäpersoona ja sisäinen yrittäjyys
- Yritykset kansantalouden osana
- Yrityksen resurssit ja rahoitussuunnitelma

TALOUSHALLINTO 1, 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa toimia matkailuyrityksessä kannattavan yritystoiminnan vaatimusten mukaisesti. Hän osaa tulkita yrityksen tuottavuutta, kannattavuutta ja rahoitusta kuvaavia raportteja sekä erilaisia laskentatoimeen liittyviä tunnuslukuja.

Sisältö:

- Kirjanpidon perusteet, tilinpäätös
- Sisäinen tuloslaskelma
- kannattavuuden, rahoituksen ja tuottavuuden tunnusluvut
- Alv
- Hinnoitteluperiaatteet, katetuottolaskenta

2.3.2 Matkailun ohjelmapalveluiden tuottaminen 20 OV

SAKSA/VENÄJÄ 3 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa kertoa Suomesta matkailumaana ja palvella matkailijoita saksan/venäjän kielellä.

Sisältö:

- Yleistietoa Suomesta
- Luonto-ohjelmapalveluiden esittelyä
- Opastaminen
- Suullisia ja kirjallisia viestintätilanteita

ENSIAPU, EA1 JA 2 1 OV

Tavoite:

Tavoitteena on antaa opiskelijalle monipuoliset tiedot ja taidot ensiavustaa siten, että hän:

- Ymmärtää ensiavun merkityksen
- Hallitsee ensiavun jatkotoimenpiteet
- Osaa elvyttää
- Ymmärtää auttamisvelvollisuuden käsitteen ja tietää auttamisvelvollisuuteen liittyvät säädökset
- Hallitsee toiminnan tapahtumapaikalla
- Osaa toimia hätätilanteessa
- Hallitsee tavallisimmat ensiaputilanteet ja osaa toimia niissä ikein

Sisältö:

- Harjoitellaan ensiapua käytännön harjoituksin
- Käsitellään monipuolisesti alan ensiapuun liittyviä asioita

MATKAILUMAANTIETO 4 OV

Tavoite:

Opiskelija tuntee Suomen väestön, luonnon, ilmaston alueelliset erityispiirteet. Tuntee keskeisimmät liikennereitit. Tietää keskeisimpien kohteiden (kaupungit, matkailukohteet) sijainnin. Tunnistaa eri alueiden matkailulliset vetovoimatekijät.

Tuntee Euroopan valtiot, sekä valtioiden Aasian, Afrikan ja Amerikan valtioita.

Tuntee niiden pääkaupungit, osaa sijoittaa kartalle. Tuntee pääpiirteitä valtioiden väestöstä, luonnosta, ilmastosta, talouselämästä uskonnosta., kulttuurista, business-käyttäytymisestä. Tunnistaa maiden matkailullisia vetovoimatekijöitä. Osaa toimia asiakaspalvelussa eri kulttuureiden edustajien kanssa.

Sisältö:

- Suomi
- Euroopan valtiot
- Valikoima Aasiasta, Afrikasta ja Amerikasta
- Väestö, luonto, ilmasto, uskonto, elinkeinot, muut kulttuuriset erityispiirteet, sosiaalinen kanssakäyminen...

LUONTOMATKAILUN OHJELMAPALVELUT 8 OV

Opiskelijan on osattava suunnitella ja toteuttaa eripituisia ja erilaisille matkailijaryhmille soveltuvia luontomatkailun ohjelmapalvelukokonaisuuksia, jolloin hänen on tunnettava Suomen luonnon tarjoamia matkailullisia mahdollisuuksia, kuten metsien, saariston ja vesistön vetovoimatekijöitä eri vuodenaikoina. Hänen on osattava toimia luonnossa matkailijaryhmän kanssa ympäristöä säästävällä tavalla, jolloin hänen on tunnettava luonnon egosysteemi.

Opiskelijan on selviydyttävä erilaisissa luonnonoloissa ja osattava opastaa matkailijoita luonnossa selviytymisessä. hänen on osattava liikkua maastossa kompassin ja kartan avulla matkailijaryhmän kanssa.

Hänen on osattava huolehtia ohjelmakokonaisuuden edellyttämistä varusteista, välineistä ja vaatetuksesta ennen matkaa ja matkan aikana.

Hänen on osattava valmistaa valmistaa matkailijoille retkiruokaa luonnossa elintarvikehygienian määräysten mukaisesti ja järjestää matkailijoiden ruokailu muulla

tavoin. Hänen on osattava järjestää matkailijaryhmän yöpyminen luonnonoloissa tai valmiiksi rakennetuissa majoitustiloissa. Hänen on osattava suojautua huonon sään vaaroilta ja huolehtia matkailijoista kaikissa olosuhteissa.

Opiskelijan on osattava kertoa matkailijoille Suomen luonnosta ja luonnonoloista, jolloin hänen on tunnettava alueen kasvistoa, eläimistöä ja maaperän muodostumista. Hänen on osattava kuvata ulkomaalaisille matkailijoille suomalaisten luonnonlähteistä elämää.

TYÖSSÄOPPIMINEN 4 OV

Opiskelija osaa suunnitella ja tuottaa työssäoppimispaikassaan vastuullisia ja kannattavia ohjelmapalveluja. Opiskelija osaa ohjata erilaisia matkailijaryhmiä tuottamassaan tai yrityksen ohjelmapalvelussa.

2.3.3 Ohjelmapalveluyrityksessä toimiminen 30 OV

MATKAILUN YRITYSTOIMINTA 5 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa perustaa matkailualan ohjelmapalveluyrityksen. Hän tuntee alaa sääntelevät lait ja määräykset sekä tuntee perustamansa yrityksen vastuut ja velvoitukset. Hän kykenee arvioimaan yrityksen kannattavuutta sekä tekemään rahoitussuunnitelman.

Sisältö:

- Yrityksen perustamisen vaiheet
- Liiketoimintasuunnitelma
- Yrityksen perustamisrutiinit
- Pienyrityksen rahoitusvaihtoehdot

Opiskelijalla on mahdollisuus perustaa vuodeksi oikea yritys (Nuori-yrittäjyys)

MATKAILUN MARKKINOINTI 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa tuottaa matkailualaan liittyvää markkinointimateriaalia. Opiskelija ymmärtää matkailumarkkinoinnin erityispiirteet. Osaa esitellä matkailupalveluita.

Sisältö:

- Lehtimainonta
- Esitemateriaali
- Internet-mainonta ja myynti
- henkilökohtainen myyntityö
- näyttelyt ja messut
- markkinointimateriaalin tuottaminen

TALOUSHALLINTO 2, 2 OV

Tavoite:

Opiskelija hallitsee matkailupalveluyrityksen taloushallinnon kokonaisuuden. Hän ymmärtää sen eri osien luonteen ja niiden väliset yhteydet. Opiskelijan on osattava toimia kannattavan yritystoiminnan mukaisesti. Opiskelijan on osattava verotuksen säännöllisesti toimivat tehtävät ja niihin liittyvät määräykset ja normit. Hän osaa laatia kannattavuuslaskelmia ja osallistua vastuualueensa budjetointiin. Opiskelija ymmärtää kannattavuuden, tuottavuuden ja taloudellisuuden perusteet.

Sisältö:

- kannattavuuslaskenta
- budjetointi, hinnoittelu
- yritysverotuksen perusteet
- rahoituksen perusteet
- kannattavuus, tuottavuus, taloudellisuus

LUOVA TOIMINTA JA PSYKOLOGIA 2 OV

Tavoite:

Opiskelijan on osattava tuotetta kehittäessään valita ne tekijät, jotka saavat aikaan matkailijassa elämyksellisyyden ja asiakastyytyväisyyden kokemuksia. Opiskelijan on osattava valitsemallaan ohjelmapalvelujen alueella aktivoida asiakkaita ja asiakasryhmiä. Opiskelijan on osattava palvella matkailijoita ohjelmapalveluyrityksenerilaisten asiakkaiden tarpeiden, odotusten ja ostoskäyttäytymisen mukaisesti, asiakaslähtöisesti, ystävällisesti, turvallisesti ja vastuuntuntoisesti.

Sisältö:

- Ihmisen elinkaaripsykologia
- Oman luovuuden ja esiintymistaitojen kehittäminen

OPASTUKSEN PERUSTEET 1 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa opastuksen perusteet; miten erilaisia matkailijaryhmiä opastetaan liikkuvassa ajoneuvossa sekä kohteessa.

Sisältö:

- Eri opastyypit
- Matkailuoppaan tö
- Äänen käyttö ja mikrofonitekniikka
- Opastuksen eri vaiheet
- Erilaiset opastustavat
- Asiakaspalvelu ja ongelmatilanteita

MATKAILUALAN TURVALLISUUS 2 OV

Tavoite:

Opiskelija osaa ottaa huomioon kaikessa työtoiminnassa sekä itsensä, yrityksen että asiakkaan turvallisuuden.

Sisältö:

- Asiakasturvallisuus erilaisissa matkailualan yrityksissä
- Tietoturvallisuus
- Rikollisuuden ja onnettomuuksien ehkäisy matkailualan yrityksissä
- Hygieniapassi

TYÖSSÄOPPIMINEN 14 OV

OPINNÄYTETYÖ 2 OV

Opintoihin liittyy opinnäytetyö, jonka laajuus on vähintään kaksi opintoviikkoa. opiskelijan on osattava laatia opinnäytetyö, joka voi olla joko opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus, kuten kirjallinen työ, multimedia- tai hyper-mediatyö, selvitys, projektityö tai tuote, ja joka toteuttaa tutkinnon tavoitteita.

Opiskelijan on osattava suunnitella opinnäytetyönsä oman kiinnostuksensa ja ammatillisen suuntautumisensa mukaisesti. Opinnäytetyötä tehdessään hänen on osattava työskennellä omatoimisesti, johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti. Hänen on osattava yhdistellä tutkinnon eri osa-alueiden osaamista ja käyttää tarkoituksenmukaisia työskentelymenetelmiä. Hänen on osattava itsenäisesti ratkaista opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia ja arvioida opinnäytetyön etenemistä ja sen tuloksia. Hänen on osattava esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti.

2.3.4 Muut valinnaiset opinnot 10 OV

Ammatillisiin opintoihin tulee sisältyä muita ammatillisia opintoja syventäviä tai laajentavia opintoja, yhteisiä oppintoja tai lukio-opintoja.

2.3.5 Vapaasti valittavat opinnot 10 OV

Vapaasti valittavat opinnot voivat olla oman koulutusalan tai muiden alojen ammatillisia tai yhteisiä opintoja, jatko-opintoihin tai yo-tutkinnon suorittamiseen valmistavia opintoja tai alan työkokemusta.

2.4 Logistiikan perustutkinto, autonkuljettajan koulutusohjelma

Autokuljettajat suorittavat logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen koulutusohjelmassa. Autonkuljettaja hallitsee kansallisiin ja kansainvälisiin kuljetuksiin liittyviä tehtäviä. Hänellä on yrittäjähenkisyyttä, ammatissa tarvittava kielitaito ja tietotekniikan hyväksikäyttö logistisessa järjestelmässä sekä hyvä liikennetekniikka. Hän osaa sekä ajoneuvon, ihmisten ja tavaroiden siirtämisen paikasta toiseen että ihmisten välisen vuorovaikutustaidon ja asiakaspalvelun. Autonkuljettaja tuntee ajoneu-

vonsa liikennekelpoisuuden vaatimukset ja osaa varmistaa ajoneuvon ja sen lisälaitteiden teknisen ja turvallisen toimivuuden. Kuljettajalta vaaditaan ajokorttiasetuksen edellyttämä kulloisenkin ajoneuvon kuljettamiseen liittyvä ajokortti, jonka saamiseksi on määritelty terveystahtimuksia. (OPH, 2000).

2.4.1 Työn lähtökohdat ja ongelmat

Logistiikan perustutkinnon osalta kehityshankkeen tavoitteena on selkeyttää opintojen jaksottumista kolmen vuoden ajalle. Opetussuunnitelma on vuodelta 2000, jolloin tutkinto muuttui kaksivuotisesta kolmevuotiseksi. Ensimmäinen ryhmä, joka kävi koko kolmevuotisen koulutuksen, valmistui siis 2003. Tämän kokemuksen perusteella opintokokonaisuuksien ryhmittelyä kolmen vuoden jaksolle muutettiin. Kiireisestä työrytmistä ja ehkä sopimattomista työkaluista johtuen muutosten dokumentointi jäi hataralle pohjalle. Aloitin opettajan työt alkuvuonna 2003 ja koin melko vaikeaksi hahmottaa itselleni miten eri opintokokonaisuudet jakautuvat kolmen vuoden ajalle ja samalla sen missä vaiheessa mikäkin opintokokonaisuus tulee valmiiksi. Jo töissä olleilla opettajilla tämä tietenkin oli helpompaa, koska he olivat itse eläneet ja pääosin toteuttaneetkin muutokset. Tieto oli siis olemassa, sitä ei vain ollut kirjattu ylös.

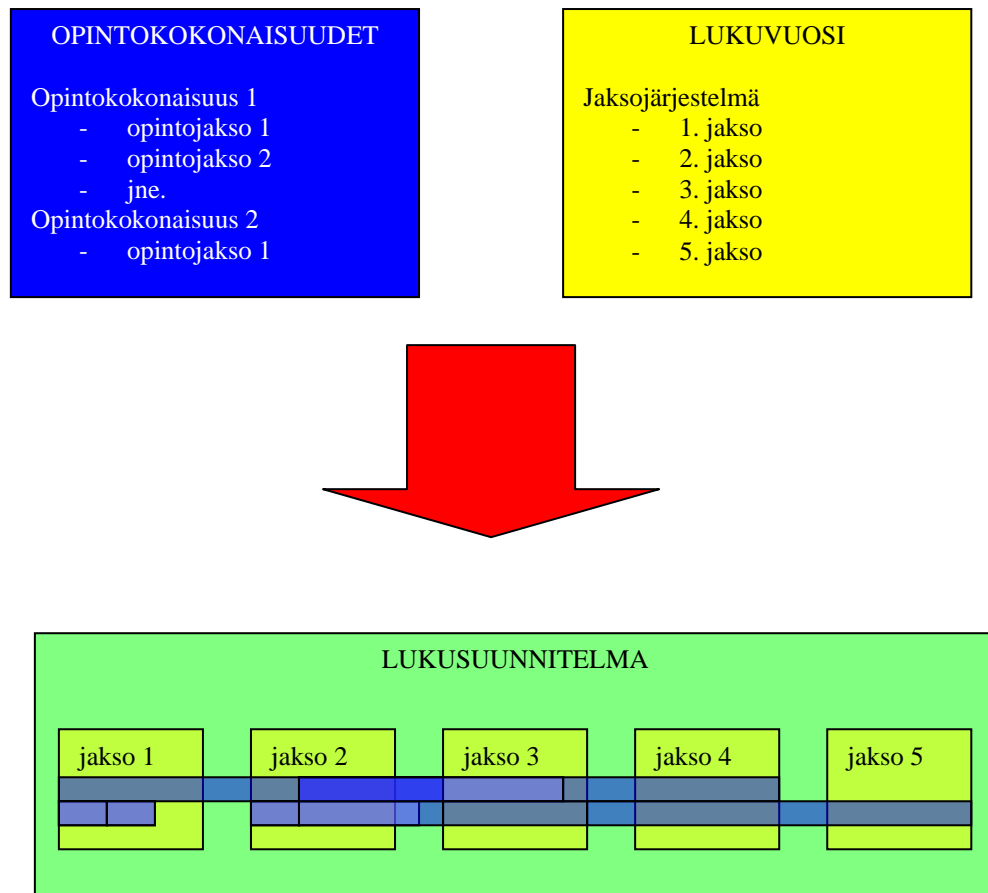
Tätä työtä oli osastollamme jo aloitettu projekti luonteisesti, mutta jotenkin se oli jäänyt aina kesken. Tässä tilanteessa, kun opettaja opintoihini kuului kehittämishanke, ajattelin ottaa tämän ongelman pohdittavakseni ja aloin dokumentoida koko logistiikan perustutkinnon kolmen vuoden opintojen jaksotusta omassa oppilaitoksesamme.

Työn tavoitteena oli rakentaa toimiva lukusuunnitelma jota olisi helppo muokata tulevaisuudessa. Samalla oli tarkoituksena aloittaa opetussuunnitelmatyö, jonka tuloksena koko opetussuunnitelma kirjoitettaisiin uusiksi.

Työn toteuttaminen alkoi olemassa olevan lukusuunnitelman pilkkomisella. Haastatelin ja kyselin muilta logistiikan opettajilta opintojen jakautumisesta sekä aihepiireistä mitä missäkin jaksossa opiskeltiin. Näiden pohjalta aloin rakentamaan uutta lukujaksokaavioita jo olemassa olevan päälle. Samassa yhteydessä syntyi tarve

muuttaa lukujaksokaavion olemusta. Ennen kaikki mahdollinen tieto oli ahdettu yhteen excel-tauluktoon, joten sen lukeminen saati muokkaaminen oli varsin työlästä. Aineistona käytin oppilaitoksemme logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelmaa, joka on peräisin vuodelta 2000.

Opintokokonaisuudet on jaettu useampiin opintojaksoihin. Lukusuunnitelmassa nämä opintojaksot jaetaan työjärjestyksen mukaisiin jaksoihin. Prosessia on esitetty kuvassa 2. Oppilaitoksessamme on käytössä viisi jaksoa, joista kuikin on kahdeksan viikon mittainen. Näiden yhteensovittamisen lisäksi on otettava huomioon myös opetusajoneuvokalusto. Ajoneuvokalustoa opetuskäyttöön on vain rajallinen määrä. Tästä syystä opintoja ei voida toteuttaa opintokokonaisuus kerrallaan. Keskeisenä ongelmana opintojen jakamisessa kolmen vuoden ajalle on kaluston tehokkaan käytön yhdistäminen kolmeen vuosikurssiin ja niiden opintoihin. Lisäksi eri opintokokonaisuuksien aiheet ovat melko lähellä toisiaan ja menevät osaksi myös limittäin. Tästä esimerkkinä voi käyttää normaalin kuljetustehtävän suorittamista, siihen liittyy logistiikan perusteet, kuljettaminen, kuormankäsittely ja ajoneuvon huolto. Kun toisena vuonna suoritetaan kuljetuksia, pitää näistä kaikista opintokokonaisuuksista olla käsitelty ainakin perusasiat. Tämä tekee opintojen jakamisesta melkoisen sillislaatin.

Kuva 2. Lukusuunnitelman rakentamisprosessi.

Missä vaiheessa mikäkin opintokokonaisuus tulee valmiiksi? Lähestyin ongelmaa kahdella tavalla. Ensinnäkin mietin missä vaiheessa koulutusta opintokokonaisuuk- sien keskeiset tavoitteet tulevat opetettua, toiseksi opintoviikkojen määrä täyttyy jossain vaiheessa. Jaksotin opinnot näiden kahden näkökulman yhteenvetona.

2.4.2 Logistiikan lukusuunnitelman päivitys

Kehittämishankkeen tuloksena sain aikaan excel-taulukon, johon on rakennettu lo- gistiikan perustutkinnon kolmen vuoden opinnot (liite 6). Taulukkoon merkityistä opintokokonaisuuksista on linkki word-tiedostoon, jossa on kyseisen opintokokonai- suuden keskeiset tavoitteet ja joissain myös opintojen sisältöjä (liite 7). Taulukon pyrin pitämään mahdollisimman yksinkertaisena ja helposti muokattavissa olevana, koska jokaisen lukuvuoden alussa taulukko on päivitettävä. Word-tiedostot ovat

myös helposti muokattavissa, joten muutosten tekeminen pitäisi nyt olla helpompaa. Mielestäni word-tiedostoja voitaisiin tulevaisuudessa käyttää myös opiskelijoille jaettavana materiaalina opintokokonaisuuden sisällöstä. Toisaalta linkit voisivat olla suoraan myös opetussuunnitelmaan kyseiseen opintokokonaisuuteen. Tämä ehkä tulee eteen, mikäli koko suunnitelma viedään esimerkiksi intranet-verkkoon ja muutetaan HTML-pohjaiseksi.

2.4.3 Opetussuunnitelman kehittäminen

Oppilaitoksemme logistiikan perustutkinnon opetussuunnitelma on kovin kevyt. Sen tekeminen vuonna 2000 on toteutettu opettajien työnä ja siitä on muodostunut lähes referaatti opetushallituksen opetussuunnitelma perusteista. Näistä perusteista on kirjattu sopivaksi katsotut kohdat. Opetussuunnitelmasta on näin tullut väljä ja se jättää suuren osan vastuusta opetettava aineen opettajalle. Toisaalta hyväkin asia, mutta kun on aloittelemassa uraansa, vailla opettajan kokemusta, on ison työn takana saada selville, mitä itse asiassa missäkin aineessa tulisi opiskelijoille opettaa. Toinen pääongelma, johon törmäsin, oli opintojen arviointi. Arviointi kriteerit olivat opintokokonaisuustasolla selvät ja selvillä, mutta tarkat määritelmät puuttuivat siitä missä kohtaa opiskelija mikäkin aihekokonaisuus tuli lopullisesti käsitellyksi. Tämäkin tieto oli kyllä olemassa, muiden opettajien päässä. Koska sitä ei ollut dokumentoitu, oli sitä vaikea näyttää tai saada selville.

3 YHTEENVETO JA POHDINNAT

3.1 Tulosten saavuttaminen, matkailuala

Mielestäni kehittämishanke oli mielekäs ja tarpeellinen omaa opetustani ajatellen. Tuskin olisin alkanut sunnuntai-työnä vastaavaan työhön. Työpaikalla ei tuntiopettajalle ole resursoitu aikaa vastaavan tekemiseen. Katson työni erittäin merkitykselliseksi.

Kehittämishanke antaa nyt mahdollisuuden opetuksen uudelleen suunnitteluun ja selkiyttää huomattavasti matkailuopettajan, ammattikielten opettajien ja yhteisten aineiden opettajien työtä. Kurssisuunnitelmissa on tavoitteet ja sisällöt koulutusohjelman valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset ja lisäksi painotus on luonto-ohjelmapalveluihin.

Ohjelmapalveluyritykset toivoivat haastatteluni perusteella koulutusta kannattavuuden hallinnassa, yritystoiminnan kehittämisessä, tuotekehityksessä ja tekstinkäsittelyssä, esim. ATK - ajokortti ”AB – kortti” olisi yrittäjien mielestä suotavaa lisätä opetussuunnitelmaan, koska tänä päivänä pienyrittäjä joutuu suunnittelemaan itse esitteensä ja kotisivunsa.

Hinnoittelu, palveluprosessien kehittäminen, asiakaskohderyhmien muodostaminen sekä jakeluteiden hallinta saivat myös maininnan. Nämä olen ottanut huomioon kehittämishankkeessani.

3.2 Tulevaisuus ja johtopäätökset, matkailuala

Annan omalle työlleni ja vapaa-ajalle arvoa. Aikaisemmin lähes kaikki vapaa-aikani meni opetustyön suunnitteluun. Uskon, että työn mielekkyys ja motivaatio lisääntyvät tämän hankkeen myötä.

Opetushallituksen koulutustarveselvityksen mukaan matkailun ohjelmapalvelut on matkailun kansainvälisessä kentässä alan nopeimmin kasvava sektori. Kysynnän eri trendien arvioidaan tukevan ohjelmasisältöistä matkailukysyntää. Kysyntä kohdistuu yhä enemmän toiminnallisiin ja elämyksellisiin tuotekokonaisuuksiin, mitkä liittyvät sekä vapaa-aikaan että lisääntyvästi myös työhön (Matkailun koulutustarveselvitys).

Kokemäenjokilaakson ammattiopistossa on panostettu luonto-ohjelmapalveluiden elämyksellisten ohjelmapakettien tekoon. Luonnon eri aktiviteetit (eräretket, kalastus, melonta ja maastopyöräily) tarjoavat maakunnassamme tähän loistavat mahdollisuudet. Koulutuksessamme tulisi ottaa huomioon nuorten lisäksi myös suuret eläkeelle jäävät ikäluokat joilla on tarve ja varaa luonnon tarjoamiin aktiviteetteihin.

Suomen Matkailun Kehitys OY:n (SMAK):n haastatteluvastauksen mukaan väestön ikääntyminen Suomessa ja muualla Euroopassa tarjoaa matkailuelinkeinolle hyviä mahdollisuuksia. Suomessa vapautuu työelämästä lähivuosina noin miljoonaa ihmistä, joista useilla on hyvä terveys ja talous. Tässä on matkailulle todellista potentiaalia ja haasteita tuotekehittelylle. Tarjoamalla senioreille sopivia tuotteita ja palveluita voisivat matkailukeskukset tasoittaa suuria sesonkivaihteluita. Myös saarimatkailu voisi hyödyntää seniorimatkailua kausivaihteluiden tasaamiseksi.

Matkailualan aktiviteetteja tarjoavien yritysten määrä on lisääntynyt jatkuvasti ja kasvun ennustetaan jatkuvan. Yritysten lukumäärä on 1 000. Ala työllistää n. 2 900 henkilöä. Suurten toimipaikkojen kuten huvipuistojen ja puuhamaiden määrä on pysynyt melko ennallaan. Sen sijaan uusien pienten ja luontopalveluihin keskittyvien yritysten perustaminen on ollut vilkasta. Näitä ohjelmapalveluyrityksiä on n. 350 - 600 (v. 2002). Osa on uusia ja osa sesonkiluonteisia.

Ohjelmapalveluiden kysyntä on suurinta matkailukeskusten, luontokohteiden ja kaupunkien lähialueilla. Toimiala on jo pitkään toteuttanut verkostoitunutta palvelutuotantomallia. Suurin kysyntä on elämys- ja seikkailutuotteilla, luontoretkillä, kalastuksella ja kulttuuriretkillä (Toimialaraportti 2002).

3.3 Tulosten saavuttaminen, logistiikka

Kehityshanke onnistui omalta osaltani melko hyvin. Tuloksena oli toimiva luku-suunnitelma, jota voidaan hyödyntää työssä. Hanke paljasti myös isoja puutteita opetussuunnitelmassa sekä osaltaan myös opintojen jaksotuksessa. Tulin siihen tulokseen, että kokonaan työ ei tullut valmiiksi. Sain aikaiseksi työkalun, jolla logistiikan opetusta on helpompi muokata sekä kehittää tulevaisuudessa. Toisaalta mieleeni hiipii myös ajatus siitä, että selvenikö loppujen lopuksi mikään. Minä itse tutustuin opetussuunnitelmaan perusteellisesti ja sain hyvän kuvan siitä miten opinnot rakentuvat sekä miten opintojaksot jakautuvat kolmen vuoden ajalle. Mutta tuliko kaaviosta vieläkään sellainen, että aloitteleva opettaja tai mahdollinen sijainen ymmärtää miten opinnot etenevät ja mitä aineita missäkin vaiheessa opetetaan.

3.4 Tulevaisuus ja johtopäätökset, logistiikka

Vuoden 2005 loppupuolen aikana selvisi, että opetushallitus on laatimassa logistiikan perusteiden opetussuunnitelman perusteita uusiksi. Se millä aikataululla uudet perusteet tulevat voimaan riippuu EU:n päätöksen teosta, tulossa on autonkuljettajille ammatillisen pätevyyden varmistava koulutus, mutta direktiivin voimaantulon ajankohta on vielä avoin. Opetushallitus haluaa odottaa tätä päätöstä, ennen kuin uudet opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön ja saadaan oppilaitoksiin työstettäväksi.

Samalla vuonna 2006 aloittavilla opiskelijoilla on opinnoissaan mukana nuorten ammatilliset näytöt. Näyttösuunnitelmien ja näyttöjen laatiminen käynnisti oppilaitoksessamme projektin myös opetussuunnitelmien uudelleen laadintaan. Tämä projekti alkaa vuoden 2006 alusta ja on tietenkin luonnollista, että osastoltamme minut otettiin mukaan tähän opetussuunnitelmatyöhön. Kehityshanketta tehdessäni opetussuunnitelmatyö alkoi ensimmäisillä koulutuksilla, joissa haettiin yhteisiä näkökulmia ja pelisääntöjä koko oppilaitoksen osalta. Työ on siis aloitettu ja se jatkuu ainakin vuoden 2006 ja osan vuodesta 2007.

LÄHDELUETTELO

Malinen, P. 1992. Opetussuunnitelmat koulutyössä. Helsinki, Valtion painatuskeskus

Mäkinen, J-V. 2006. Opetussuunnitelman laadintaa ohjaavat määräykset. Luentomateriaali 23.3.2006. Opeko.

Opetushallitus. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet, logistiikan perustutkinto. 2000. Helsinki.

Opetushallitus. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet, matkailualan perustutkinto. 2000. Helsinki.

Hätönen, H. 2000. Eläköön opetussuunnitelma. Opas ammatillisille oppilaitoksille. Opetushallitus. Oy Edita Ab.

<http://www.edu.fi/page.asp?path=498,529,903,26606,28094>

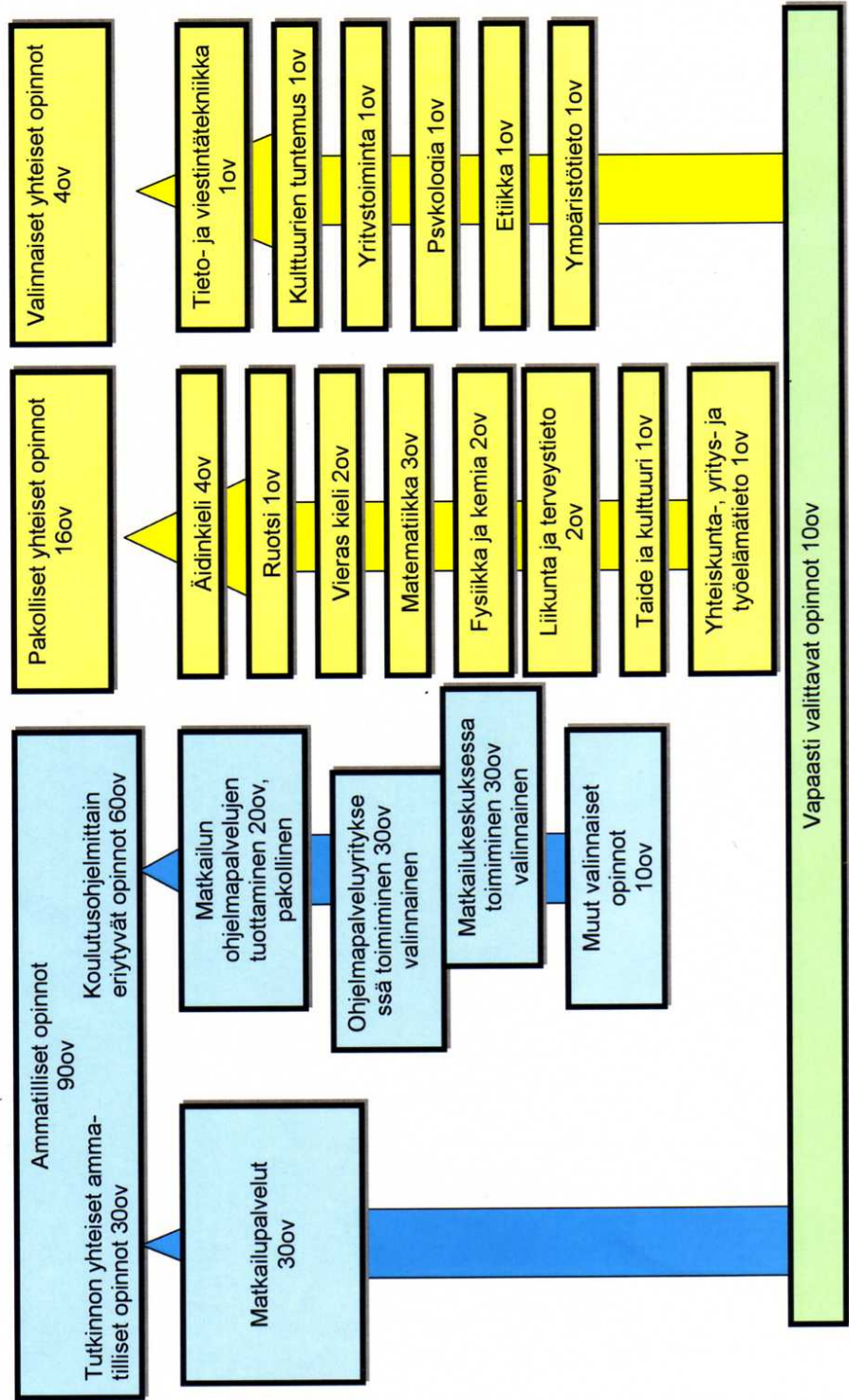
<http://www.satakola.fi>

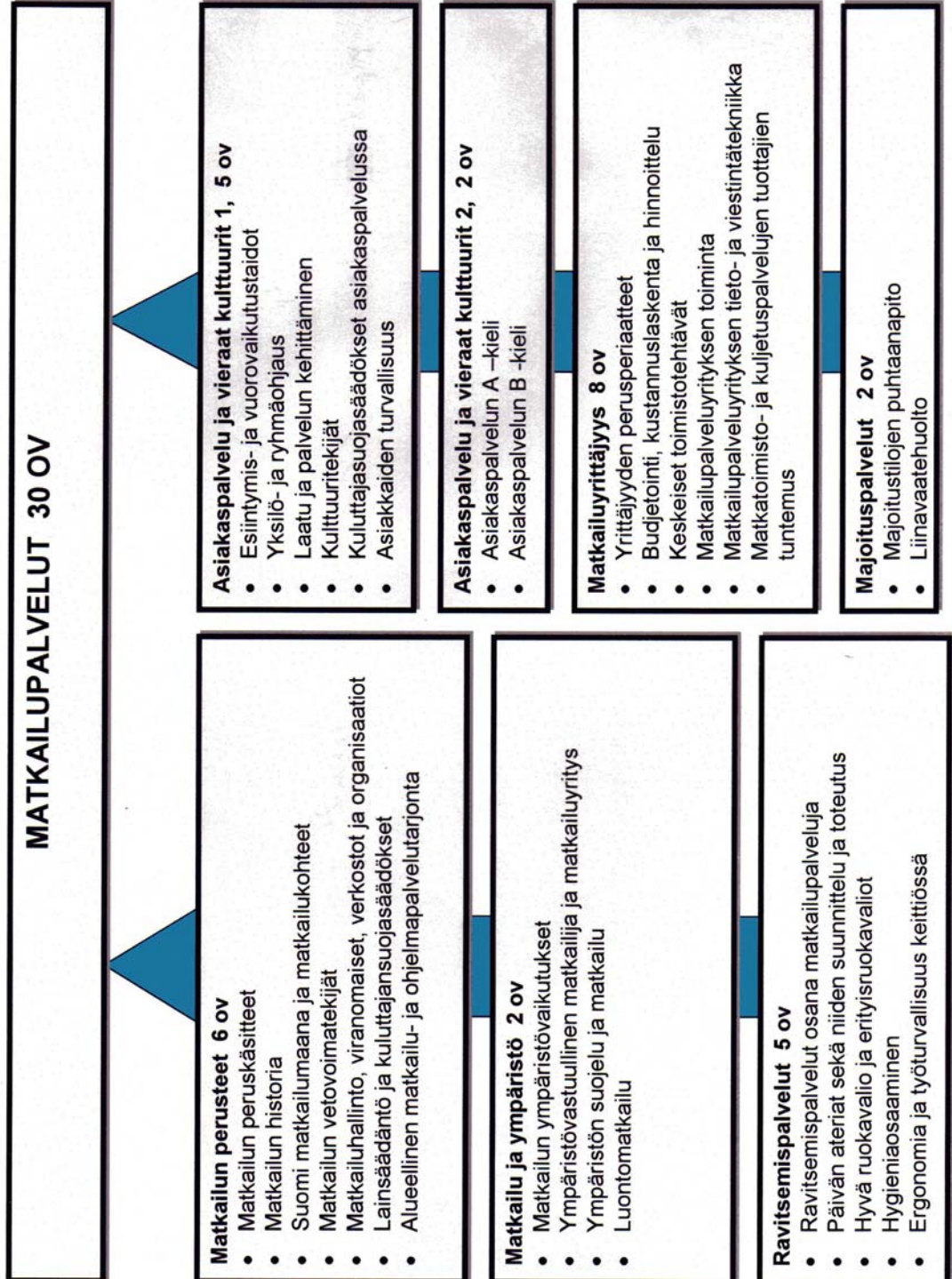
oph.fi/kehittaminen/koulutustoimikunnat/ matkailu/Matkailualan_koulutustarveselvitys_oph.doc

MATKAILUALAN PERUSTUTKINTO

MATKAILUN OHJELMAPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA 120ov

MATKAILUN OHJELMAPALVELUJEN TUOTTAMINEN 20 OV

Matkailupalveluiden tuotteistus 1, 4 ov

- Ensiapu I
- Ympäristövastuullisten ja kannattavien matkailupalvelukokonaisuuksien tuottaminen
- Asiakkaiden opastaminen laitteiden ja koneiden käytössä
- Ohjelmapalveluun sisältyvien aterioiden ja peruspalvelujen järjestäminen
- Luontomatkailun, liikuntamatkailun, kulttuurimatkailun ja maaseutumatkailun ohjelmapalvelut

Matkailupalvelujen markkinointi 1, 3 ov

- Työssäoppien suuntautuminen kulttuuri-, luonto-, liikunta- ja maaseutumatkailun ohjelmapalveluihin
- Laatuajattelu

Matkailupalvelujen tuotteistus 2, 4 ov

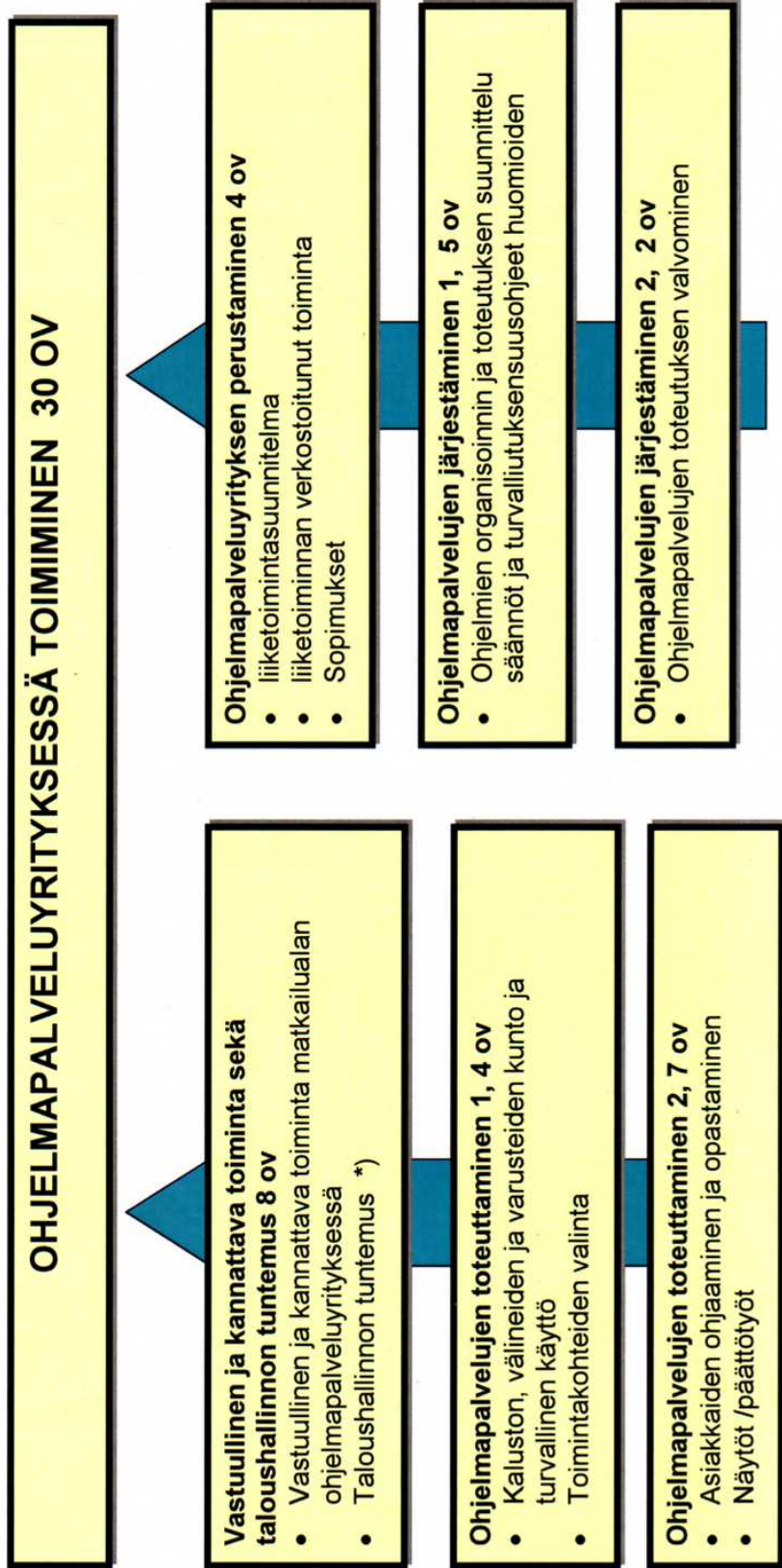
- Työehtosopimukset, työsuojelu
- Ohjelmapalveluyrityksessä toimiminen
- Esim. Kalastusmatkailu yms. vaihtoehtoja

Matkailupalvelujen markkinointi 2, 3 ov

- Palvelukokonaisuuksien suunnittelu ja toteutus, hinnoittelu ja budjetointi
- Ohjelmapalveluiden markkinointi, myynti ja välitys
- Laatuajattelu
- Työssäoppien suuntautuminen kulttuuri-, luonto-, liikunta- ja maaseutumatkailun ohjelmapalveluihin

Matkailupalvelujen tuotteistus 3, 6 ov

- Ensiapu II
- Retki:
  - ympäristövastuullisten ja kannattavien matkailupalvelukokonaisuuksien tuottaminen
  - asiakkaiden opastaminen laitteiden ja koneiden käytössä
  - ohjelmapalveluun sisältyvien aterioiden ja peruspalvelujen järjestäminen
- Ohjelmapalvelujen käyttämä kielitaito: A –kieli ja B –kieli

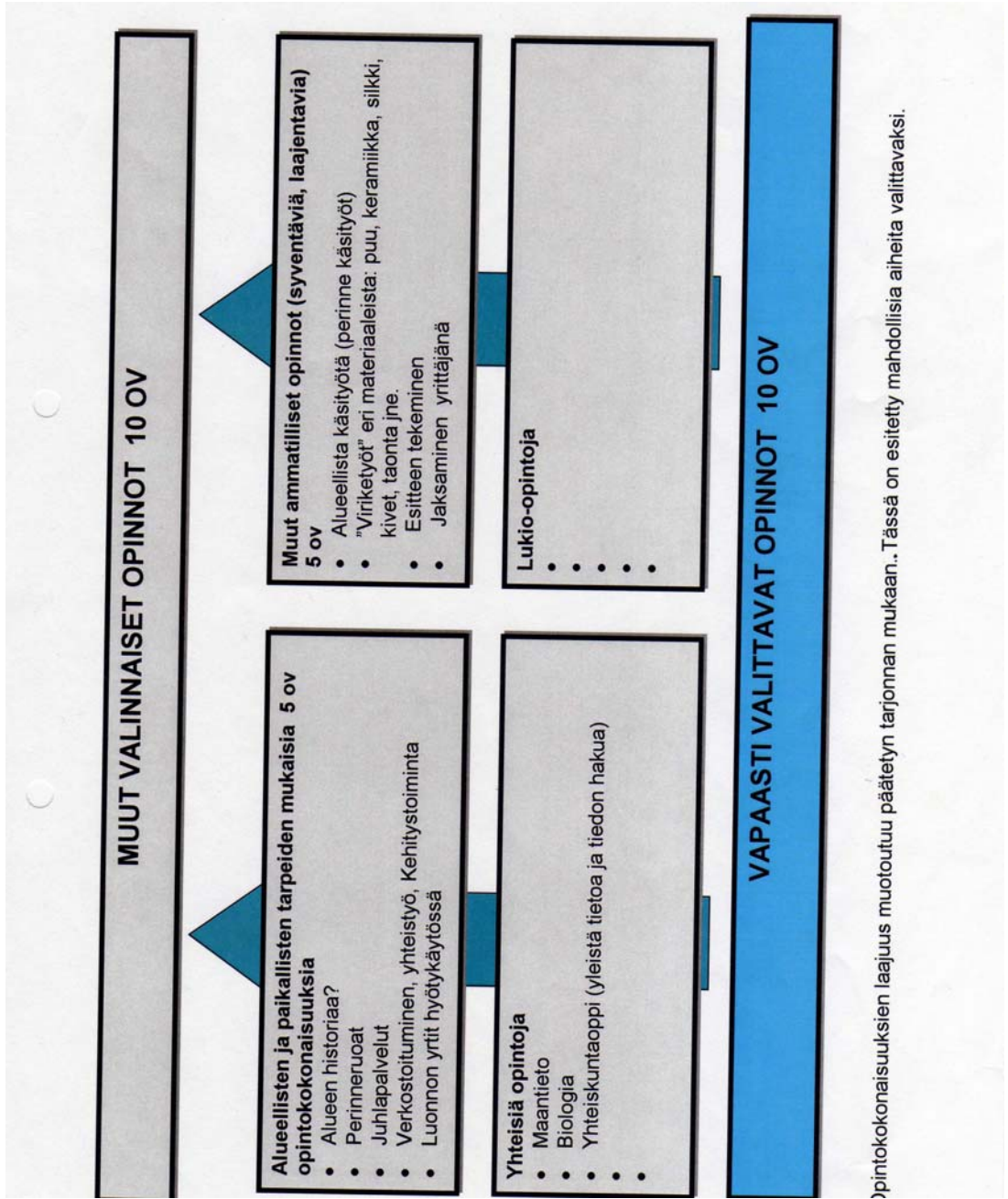
*) Hinnoittelu

- + 30 %

- huom. Markkinointikustannukset

- ostopäättöksen tuottaminen

Varasuunnittelu

LOGISTIIKAN PERUSTUTKINTO 2006 - 2007		loma			loma			loma																																			
viikot	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	JAKSO 1							JAKSO 2							JAKSO 4							JAKSO 5																					
ak06	Logistiikan perustaidot 1 (8 ov)							Logistiikan perustaidot 2 (8 ov)							Logistiikan perustaidot 3 (2 ov) Logistiikan perustaidot 4 (1 ov) Kuljettaminen 1 (2 ov) Ajoneuvon huoltaminen 1 (2 ov) Kuormankäsittely 1 (1ov)							YHTEISET OPINNOT 8 ov * Matematiikka 1 (1 ov) * Fysiikka ja kemia 1 (0,5 ov) * Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto (1 ov)							Työkoneiden käyttö ja huolto 1 (4,5 ov) Kuorma-autotekniikka 1 (1 ov) Ajoneuvon huoltaminen (1 ov) Matematiikka 2 (1 ov) Fysiikka ja kemia 1 (0,5 ov)														
ak05	Logistiikan perustaidot 4 (0,5 ov) Kuljettaminen 1 (0,5 ov) Työjakso koulu (a) 4 ov * Kuormankäsittely 1 (2 ov) * Kuormankäsittely 2 (1 ov) * Kuljettaminen 1 (0,5 ov) * Logistiikan perustaidot 4 (0,5 ov)							Kuormankäsittely 2 (0,5 ov) Kuljettaminen 2 (0,5 ov) Työjakso koulu (b) 4 ov Työssäoppiminen (b) 4 ov * Kuormankäsittely 2 (4 ov)							Kuormankäsittely 2 (0,5 ov) Kuljettaminen 2 (0,5 ov) YHTEISET OPINNOT 8 ov * Matematiikka 3 (1 ov) * Fysiikka ja kemia 2 (1 ov) * + valinnaiset yhteiset							Kuormankäsittely 3 (0,5 ov) Kuljettaminen 2 (0,5 ov) Työjakso koulu (a) 7 ov * Kuormankäsittely 3 (1 ov) * Kuljettaminen 2 (2 ov) * Työkoneiden käyttö- ja huolto 2 (3 ov) * Ajoneuvon huoltaminen 2 (1 ov)							Kuormankäsittely 3 (0,5 ov) Kuljettaminen 2 (0,5 ov) Työjakso koulu (b) 7 ov Työssäoppiminen (a) 7 ov * Suoritealakohtainen erikoistuminen 1 (5 ov) * Kuormankäsittely 3 (1 ov) * Kuljettaminen 2 (1 ov)														
ak04	Työjakso koulu (a+b) 3 ov * Kuljettaminen 3 (2 ov) * Kuormankäsittely 3 (1 ov) Ulkomaanliikenteen tuntemus (2 ov) Kuorma-autotekniikka 2 (1 ov) Opinnäytetyö Kuljettaminen 3 (1 ov)							Opinnäytetyö Kuorma-autotekniikka 2 (1 ov) Yhdistelmäajoneuvojen käyttö (3 ov) Työjakso koulu (a) 4 ov * Kuormankäsittely 3 (1 ov) * Kuljettaminen 3 (2 ov) * Työkoneiden käyttö- ja huolto 3 (1 ov) Työssäoppiminen (b) 4 ov * Kuljettaminen 4 (4 ov)							Opinnäytetyö Kuorma-autotekniikka 2 (1 ov) Yhdistelmäajoneuvojen käyttö (3 ov) Työjakso koulu (b) 4 ov Työjakso koulu (a) 3 ov * Kuormankäsittely 3 (1 ov) * Kuljettaminen 4 (1 ov) * Työkoneiden käyttö- ja huolto 3 (1 ov) Työssäoppiminen (b) 3 ov * Kuorma-autotekniikka 2 (2 ov) * Ajoneuvon huoltaminen 2 (1 ov)							Opinnäytetyö Kuljettaminen 4 (1 ov) Vapaasti valittavat 8 ov * yhdistelmäajoneuvon kuljettaminen * ulkomaanliikenteen kuljettajan tehtävät * kappalevaraliikenne * terminaalityöntekijän tehtävät * maansiirtoalan tehtävät * raskaan kaluston huolto Työssäoppiminen molemmat ryhmät 5 ov * Suoritealakohtainen erikoistuminen 2 (5 ov)																					

LIITE 7

AJONEUVON HUOLTAMINEN

Ajoneuvon huoltaminen 1

- ✘ ajoon lähtö- ja lopetustarkastus
  - turvallisuustarkastus
  - vikojen korjaus, vikailmoitus
  - jatkuva ajoneuvon kunnan seuranta
- ✘ renkaan vaihto
  - kunnan seuranta
  - vaihto ajoneuvon työkaluja käyttäen
  - rengaskartoitus
- ✘ polttimoiden, sulakkeiden ja pistokkeen vaihto
  - auton sähköjärjestelmän tuntemus
  - oikean kokoisten polttimoiden, varokkeiden ja pistokkeiden vaihtaminen tieoloissa

Ajoneuvon huoltaminen 2

- ✘ polttoainejärjestelmän ilmaus
  - polttoainejärjestelmän perusteet
  - polttoainejärjestelmän huolto, suodattimen vaihto ja ilmaus
  - polttoainejärjestelmän vikojen tunnistus
- ✘ vian tason tunnistaminen
  - vian tunnistus mittaristosta ja varoitusvaloista
  - vikadiagnoosi, vaaran laatu
  - kommunikointi korjaamohenkilökunnan kanssa
- ✘ päivittäinen huolto
  - päivittäistarkastukset
  - kausi- ja määräaikaishuolto
  - alustan ja hallintalaitteiden korjaus ilman erikoistyökaluja
  - korjaamohenkilökunnan apuna korjaus- ja huoltotöissä

KULJETTAMINEN

Kuljettaminen 1

- ✘ B-teoria
  - tieliikennelainsäädäntö
- ✘ käyttöopetus
- ✘ ajo-opetus

Kuljettaminen 2

- ✘ C-teoria
  - erityislainsäädäntö
- ✘ turvallinen liikennöinti
- ✘ kuljetustalous

- kustannustietoisuus
- kuljetusyrittäjien energia ja ympäristöohjelma

Kuljettaminen 3

- ✘ kuorman hallinta
  - lainsäädäntö, kuormaus määräysten mukaisesti
  - kuorman erityisvaatimukset
  - vastuu kuormasta, tiekuljetussopimuslaki
- ✘ kuljetuksen ohjaus
  - työaikalaki, ajo- ja lepoaika-asetus
  - reittisuunnitelma
  - kuljetuskustannusten muodostuminen
  - asiakaspalvelu
- ✘ liikenneturvallisuus REAK
- ✘ liikenneasenne

Kuljettaminen 4

- ✘ kuljetusyksikön toimintakunnon toteaminen
  - mittareiden ja varoitusvalojen seuranta
  - muutokset ajoneuvon käyttäytymisessä
  - liikennekelpoisuuden määrittäminen
  - vika-analyysi
- ✘ vaarallisten aineiden kuljetus ADR
  - ADR-määräykset
  - ADR-ajolupa
  - yrityksen ympäristösopimus
  - jätehuoltosopimus
- ✘ ensiapukoulutus
  - EA II

KUORMA-AUTOTEKNIikka

Kuorma-autotekniikka 1

- ✘ kuorma-autotekniikka
  - ajoneuvotekniikka, moottori, voimansiirto, ohjaus
- ✘ ajoneuvon huolto
  - yksinkertaisten vikojen tunnistaminen
  -

Kuorma-autotekniikka 2

- ✘ työturvallisuus
  - ergonomiset ja turvalliset työtavat
- ✘ työn arviointi

KUORMANKÄSITTELY

Kuormankäsittely 1

- ✘ erilaisten kuormakäsittelylaitteiden toiminta 1 ov

Kuormankäsittely 2

- ✘ ajoneuvon kuormaaminen
  - lainsäädäntö
  - määräysten mukainen kuorma
  - kuormatilan täyttöaste
  - työturvallisuus
  - käsittely-yksiköiden käyttö
- ✘ kuormatilan valinta
  - kuormatila kuljetettavan tuotteen mukaan
  - tuotteiden erityispiirteet ja edellytykset
  - kuormatilaan liittyvien apu- ja kuormauslaitteiden käyttö
- ✘ kuljetusasiakirjojen käyttö
  - tiekuljetussopimuslaki
  - rahtikirja, rahditus, kuormakirja

Kuormankäsittely 3

- ✘ kuorman suunnittelu
  - optimoitu kuormajärjestys
  - ajojärjestelytehtävät
- ✘ kuormakäsittelylaitteiden käyttö
  - työturvallisuus määräykset
  - kuorman käsittelylaitteet
  - kuormauksen avustajana toimiminen
- ✘ kuljetusvahinkojen torjunta
  - lainsäädäntö
  - kuorman varmistus, sidonta
  - tuenta, sidonta- ja nostovälineet
  - liike-energia

LOGISTIIKAN PERUSTAIKIDOT

Logistiikan perustaidot 1

- ✘ autoalan yleistaidot 1 ov
- ✘ työsuojelu 1 ov
- ✘ tekninen piirustus 1 ov
- ✘ aine liittotekniikka 3 ov
  - yleisimmät liitosmenetelmät
  - hitsaus ja juotos
- ✘ mittaustekniikka 1 ov
- ✘ metallityöt 1 ov

- käsityökoneilla tehtävät perustyöt
- silmämääräinen laaduntarkastus
- raaka-ainetaloudellisuus
- ✘ tulityökurssi

Logistiikan perustaidot 2

- ✘ alusta- ja hallintalaitteet 2 ov
- ✘ automaatiojärjestelmät 2 ov
- ✘ sähkötekniikka 4 ov
  - peruslait
  - työpaikan sähköturvallisuusmääräykset
  - kuljetusalan yleisimmät sähköjärjestelmät
  - tunnistaa tapaturmavaarat
  - noudattaa turvallisia työtapoja
- ✘ pakkaustekniikka
  - materiaalit
  - standardit, pakkausvälineet
  - ergonomia, työturvallisuus
  - ympäristön suojele
  - pakkausmerkit
  - käsittely- ja varoitusmerkit
  - pakkausten ja kuljetusyksikön merkintä
  -

Logistiikan perustaidot 3

- ✘ tietotekniikan perusteet 1 ov
  - käyttöjärjestelmät
  - sovellusohjelmat
- ✘ työaikalainsäädäntö
- ✘ laatujärjestelmät
- ✘ asiakaspalvelu
  - asiakastyytyväisyys
  - käyttäytyminen
  - sidosryhmät
  - sosiaalisuus
  - reklamaatio

Logistiikan perustaidot 4

- ✘ trukkikurssi (teoria/käytännön koe) 1 ov
  - työturvallisuusmääräykset
  - vastuut, velvollisuudet
  - vastapainotrukki, käyttö, rakenne ja huolto
  - kuormaustekniikka
  - trukinkuljettajan ajolupa
- ✘ lainsäädäntö

- ✘ ensiapu
  - EA 1
  - henkinen työsuojelu
- ✘ telematiikka
- ✘ kuljetusmuodot
- ✘ kuljetusyksikön koostaminen
  - yksiköinti, tuoteryhmät
  - kollityypit ja kuljetusyksiköt
  - kappaletavaran pakkaus
  - sitova lavakuorma
- ✘ rahdituspainon määrittäminen
  - kappaletavaran punnitusvälineet
  - rahdin määräytyminen
  - lähetyksen rahditus
- ✘ kuorman varmistaminen
  - kuorman sijoittaminen
  - kuorman kiinnitys ja sidonta
- ✘ rahtikirjan käyttäminen
  - rahtikirjan täyttäminen
  - adr-merkinnät
  - rahtikirjan oikeellisuus
  - varauma, vastuut
- ✘ kuormalavat
  - kuormalavojen palautus
  - kauppa- ja kuljetussopimukset
  - palautusrahti

TAVARALIIKENTEEN SUORITEALAKOHTAINEN ERIKOISTUMINEN

Tavaraliikenteen suoritealakohtainen erikoistuminen 1 ja 2

- ✘ tavaraliikenne
- ✘ valittu suoriteala
  - erikoistuminen valittuun suoritealaan
  - suoritealan erityispiirteiden tunnistaminen
  - taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen
- ✘ työturvallisuus
  - ergonomia ja turvallisuus
- ✘ asiakaspalvelu
  - suhteet asiakkaisiin ja sidosryhmiin

TYÖKONEIDEN KÄYTTÖ JA HUOLTO

Työkoneiden käyttö ja huolto 1

- ✘ toimintaperiaatteet ja käyttöopetus
  - traktorikaivuri
  - kiinteistötraktori
  - kappaletavaranosturi
  - henkilönostin
  - puutavaranosturi
  - vastapainotrukki
  - vaihtolavalaitteet
- ✘ huoltaminen
- ✘ työturvallisuus

Työkoneiden käyttö ja huolto 2

- ✘ työkoneille ominaiset työtehtävät
- ✘ lainsäädäntö
- ✘ ympäristön huomioiminen
- ✘

ULKOMAANLIIKENTEN TUNTEMUS

- ✘ kuljetusasiakirjat
- ✘ kuljetustehtävän maakohtaiset rajoitukset
- ✘ viestintä
- ✘ kohdemaan kulttuuri
- ✘ kansainvälinen lainsäädäntö, sopimukset
- ✘ liikennelupa järjestelmät

YHDISTELMÄAJONEUVOJEN KÄYTTÖ

- ✘ ajoneuvoyhdistelmä
  - käsittelyyn liittyvät toiminnot
  - perävaunun vaikutus ajokäyttäytymiseen
- ✘ liikenneturvallisuus
- ✘ ajoneuvolainsäädäntö
- ✘ tieliikennelainsäädäntö